

УДК 687.016: 613.8

О.Б. ГАЙДАШЕВСЬКА, А.Л. СЛАВІНСЬКА

Хмельницький національний університет

СПРИЙНЯТТЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО АСПЕКТУ КОЛЬОРУ В ПРОЕКТУВАННІ ДИТЯЧОГО ОДЯГУ

Розглянуто символіку кольору у одязі як фізіологічний фактор, який має вплив на психіку дитини. В статті відображені результати дослідження колірних переваг дітей в одязі. Запропоновані рекомендації щодо колірних вподобань дітей з відхиленнями опорно – рухового апарату.

A symbolic color in clothing as physiological factor that has an impact on the psyche of the child. In the displayed results of research benefits children of color in clothing. Recommendations on color preferences of children with disabilities support – physical impairments.

Ключові слова: проектування дитячого одягу, психологічний вплив кольору, символіка кольору.

Постановка проблеми

Сьогодні вплив кольору відіграє важливу роль у створенні дитячого одягу. Тому питання емоційного впливу кольору на дитину є надзвичайно складним. Колірне вподобання є прямим наслідком емоційного впливу кольору. Дитячий одяг для дітей молодшої шкільної групи вимагає спеціального художнього оформлення. Дитяча мода змінюється повільніше, ніж доросла, з різноманіття модних течій вона відбирає найбільш практичні й перспективні. Дитячий одяг повинен радувати око гармонійними пропорціями, красивими лініями, а також матеріалами вдало обраними за кольором, рисунком, фактурою, структурою та оздобленням. Такий вибір має бути особливо зваженим для дітей з відхиленнями опорно – рухового апарату (ОРА). Емоційне сприйняття дітьми кольорів в одязі має великий вплив на їх психофізичний стан.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Дія кольору на людину замічена давно: він впливає на всі його фізіологічні системи, активізуючи або пригнічуючи їхню діяльність, створює певний емоційний настрій за рахунок асоціативної уяви, має біологічну вродженість переваги кольорів залежно від віку [4].

Аналіз літературних джерел показав, що важливість одягу для розвитку дитини підкреслюється багатьма дослідниками [3-7]. У дитячому одязі не достатньо досліджений вплив кольору на психологічний та фізіологічний стан дитини.

Колір є одним з важливих інформаційних якостей предмета і популярною формою естетичного почуття. Колір більше, ніж інші ознаки, емоційно впливає на людину [1]. Відомо, що діти при обґрунтуванні свого вибору в кольорі не опираються на предметні асоціації, а виходять з власних емоцій та вражень, які викликає у них певний колір. Яскраві кольори їх радують та приваблюють, оскільки притягують погляд дитини. Психологи відзначають, що вплив червоного, жовтого та інших яскравих кольорів на дітей відрізняється від їх впливу на дорослих, зокрема, дітей молодшого віку ці кольори не дратують, а навіть, навпаки, заспокоюють, дозволяють дитині почувати себе комфортно. Нервова система здорової дитини об'єктивно потребує енергетичного впливу переважно довгохвильової частини спектру, саме тому яскраві, світлі відтінки позитивно впливають та гармонізують центральну нервову систему. Сучасні дитячі психологи вважають, що кольори можна порівняти з вітамінами, необхідними дитині для росту і розвитку, кількість кольорів, які дитина застосовує у своєму житті, може бути недостатньою і викликати емоційний голод. Від сприйняття поєднання кольорів і рисунків залежать рухливість та оптимістичний настрій дітей [4].

Постановка мети досліджень

Метою даної роботи є визначення за допомогою проведення опитування серед дітей молодшого шкільного віку, а також осіб педагогічного та медичного персоналу, які саме кольори мають позитивний емоційний вплив і могли б бути рекомендовані для проектування дитячого одягу.

Виклад основного матеріалу досліджень

Створення психологічного комфорту дитини з відхиленнями опорно – рухового апарату (ОРА) – складна багаторівнева задача. Фізичні особливості та незручності, що виникли внаслідок відхилень мають компенсуватися максимальною комфортністю речей предметного середовища, які оточують дитину, в тому числі, й відповідним одягом. Звичайно, зовні такий одяг не має відрізнятися від одягу звичайних дітей, щоб не створювати емоційний дискомфорт, але його конструкція та матеріали мають бути обрані з урахуванням особливостей відхилень. Те ж саме відноситься й до колірної оформлення одягу.

Психологічний вплив кольору на людину сучасною медициною дотепер активно не використовується. Можливості впливу кольору фантастичні. Колір одягу впливає як на організм спостерігача, так і споживача, на їхній психологічний стан, викликаючи певні фізіологічні реакції, впливає на роботу організму в цілому й життєдіяльність окремих органів. Дуже важливий емоційний ефект, який викликає колір – це настрій, самопочуття. Тому, розвиток асортименту одягу для дітей, що відповідає

сучасному рівню вимог, припускає використання результатів досліджень в області впливу кольору й рекомендацій психологів.

При створенні позитивного емоційного середовища провідну роль відіграє колір. Характер колірного оточення по – різному впливає на функціональні процеси життєдіяльності людини. Встановлено, що взаємозв'язок органів чуттів відбувається завдяки змінам у вегетативній нервовій системі. Колірний вплив оточення спричиняє перебудову нервової системи і тим самим змінює «фізіологічне тіло». Таким чином, можна спостерігати зміни самопочуття людини під впливом тих чи інших кольорів [2].

Фізіологічний і психологічний вплив на живі організми, зокрема на людину, дозволив розробити техніку кольоротерапії, яка стала вагомим фактором при формуванні гардеробних комплектів [6]. Багатьма вченими доведено, що у вподобаннях колірної гами діти віком від 6 до 10 років надають перевагу теплим відтінкам (охри, помаранчеві – жовті кольори). Діти віком 10 – 14 років віддають перевагу зеленому оточенню, а дітям старшої групи до вподоби блакитні відтінки. В реальних умовах спостерігається не лише вплив якогось одного кольору, а скільки дія поєднань кольорів – колірної композиції. Гармонізація кольорів різних елементів одягу дозволяє з ціллю створення цільної колірної композиції [3].

Психологічна дія була замічена людьми в той же момент, коли був замічений сам колір. На емпіричному рівні емоційний вплив кольору було дуже добре освоєно і активно використовувалась з давніх часів. Але наукова проблема психологічного впливу кольору виникає в той момент, коли розпадається єдність індивіда і зовнішнього світу, виникає відчуження людини від природи, суспільства і самого себе [3].

Людина – істота не тільки соціальна, її діяльність обумовлена також факторами фізіологічного порядку, а його психічні реакції – станом нервової системи. Тому колірні переваги у відомій мірі залежать від фізіологічних властивостей організму. Досліджуючи психофізіологічні реакції людини на колір, можна виявити деякі загальні закономірності колірних переваг.

З погляду фізіологічного впливу всі кольори і їхні сполучення можна розділити на дві основні групи [1]:

I група: прості, чисті, яскраві кольори. Контрастні сполучення.

II група: складні, мало насичені кольори (розбілені, ламані, зачорнені), а також ахроматичні.

Кольори I групи діють як сильні, активні подразники. Вони задовольняють потреби людей зі здоровою, не стомленою нервовою системою. До таких суб'єктів відносяться діти, підлітки, молодь, селяни, люди фізичної праці, люди, що володіють кипучим темпераментом і відкритою, прямою натурою.

Кольори II групи скоріше заспокоюють, чим збуджують; вони викликають складні, неоднозначні емоції, мають потребу в більше тривалому спогляданні для їхнього сприйняття, задовольняють потребу в тонких і вишуканих відчуттях, а така потреба виникає в суб'єктів досить високого культурного рівня. Через ці причини кольори II групи обираються людьми середнього й літнього віку, інтелігентної праці, людьми зі стомленою й тонко організованою нервовою системою.

З метою обґрунтування вибору колористичного рішення одягу для дітей з відхиленнями ОРА було проведено маркетингові дослідження серед трьох груп школярів, які знаходяться в регіональному реабілітаційному центрі «Турбота» дитячої міської поліклініки м. Хмельницького.

Інструментом маркетингових досліджень була анкета. У ході досліджень для збору первинної інформації було опитано 75 дітей, 10 осіб педагогічного персоналу, 23 особи медичного персоналу.

Експериментальне вивчення колірних вподобань дітей молодшого шкільного віку дозволило виявити певну тенденцію колірних вподобань обстежених дітей.

Використовуючи досвід зарубіжних фахівців [7]: для проведеного тестування було запропоновано використовувати п'ятнадцять карточок, які включали в себе основні (синій, зелений, червоний, жовтий) та допоміжні (фіолетовий, коричневий, сірий, чорний, рожевий, оранжевий, синьо-зелений, голубий, жовто-зелений, бордовий, білий) кольори. Було запропоновано вибрати вісім кольорів.

Результати опитування представлені на рисунку 1.

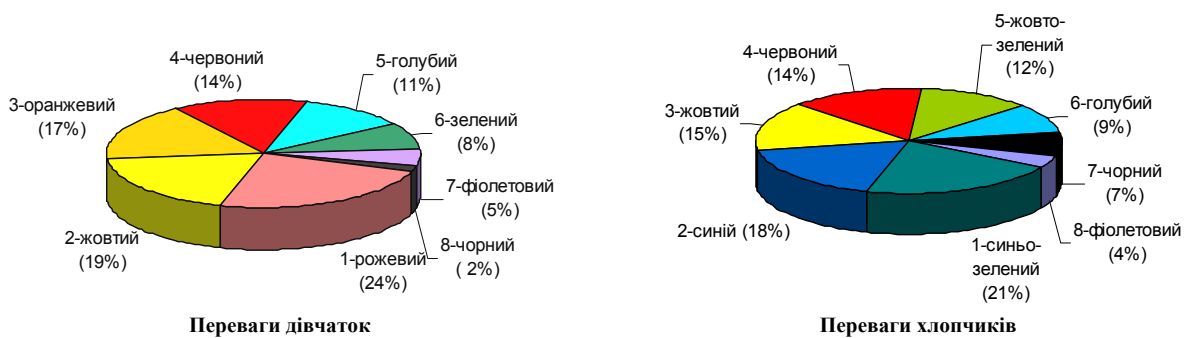

Рис. 1. Колірні переваги в одязі дітей 8 – 11 років

Дівчатка на перше місце поставили рожевий колір (24%), на друге місце – жовтий (19%), на третє місце – оранжевий (17%), на четверте – червоний (14%), потім голубий, зелений, фіолетовий та чорний кольори.

Хлопчики на перше місце поставили синьо-зелений колір (21%), на друге місце – синій (18%), на третє – жовтий (15%), на четверте – червоний (14%), а потім жовто-зелений, голубий, чорний та

фіолетовий кольори.

Символіка та вплив п'ятнадцяти досліджуваних кольорів наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Символіка та вплив кольорів

Колір	Символічне значення	Фізіологічний рівень	Психологічний рівень	Асоціації з
Синій	Символ естетичних переживань, означає повний спокій, задоволеність	Холодний, вологий, прохолодний	Тиша, далечінь	нудьгою
Червоний	Символізує стан «витрати енергії», виражає життєву силу, любов, активність, імпульсивність, швидкість, боротьбу, гордість, владу	Гарячий, теплий, сухий	Динамічність, активність, небезпека, сила	радістю
Зелений	Виражає дієву волю, символ природи, спокою, пробудження	Свіжий, кислий, гіркий	Заспокійливість,	природністю
Жовтий	Виражає нестриманість, рефлексивність, легкість, нематеріальну радість, символічно відповідає теплу сонця, духу веселощів та вдячності	Світлий, кислий, ядовитий	Літо, достаток	заздрістю
Рожевий	Символ привітності, ніжності та романтичності	Романтичний	Екстравагантний	мрійливістю
Бордовий	Символ вишуканості	Стриманий	Екстраординарність	розкішно
Оранжевий	Символізує сонце, радість, заможність, силу, розкіш, святковість	Ядовитий, солодкий	Жвавість	оптимізмом
Жовто-зелений	Символ оптимізму, надії та народження	Яскравий	Екзотичність	веселістю
Голубий	Символ чистоти, неба, духовності, свободи, миру, молодості, безпеки	Ніжний, чистий	Безкінечність	прозорістю, легкістю
Синьо-зелений	Означає воду, лід, глибину, холод, гордість, престиж	Безпосередній	Покірність	водою, морем
Білий	Символ чистоти, невинності, вічності	Освіжаючий	Досконалість, ідеал, функціональність	правдивістю
Сірий	Символ мудрості та зрілості, а також – бідності	Нейтральний	Старість, пристосування	скромністю
Коричневий	Символ дому, наближеності до землі, колір спокою і не зворушливості	Хрусткий, ароматний	Затишок	міщанством
Чорний	Виражає агресію, загрозу, стрес, траур, реакцію	Твердий, скупий	Пустота	силою
Фіолетовий	Виражає благородність, таємничість, владу	Екстравагантний	Оригінальність	фантазією

Застосування естетико-терапії на базі сприйняття кольору створює передумови для підвищення психологічного комфорту.

Висновки

Виконуючи колірне оформлення одягу для дітей засобами кольоротерапії доцільно дотримуватися принципу комплексності.

Формуючи колірне вирішення одягу для дітей, слід керуватись не лише його призначенням, але й намагатися створити кольоровий простір, який сприймається людиною емоційно. Питання створення одягу для дітей є дуже відповідальним та актуальним. Те, що дитина бачить навколо себе у процесі зростання та розвитку має безпосередній вплив на формуванні її як особистості. Добре відомо, що враження отримані у дитинстві, лишаються на все життя та є інколи найбільш яскравими.

Література

1. Козлова Т.В. Цвет в костюме. – М.: Легпромбытиздат, 1989г. – 56с.

2. Иттен Иоханнес. Искусство цвета /Пер. с немец.; 2-е издание; предисловие Л. Монаховой. – М.: Изд.Д. Аронов, 2001. – 96 с.: ил.
3. Супрун Н. П. Про можливість використання колористичної гами картин Марії Примаченко в одязі дітей з особливими потребами/ Н. П. Супрун, О. К. Суворова, О. І. Василюк, Н. Б. Левицька // Вісник КНУТД – 2009. – № 5. – С.129 – 134.
4. Чернявський К. В. Формування дизайну інтер'єрних просторів дитячих лікарень використанням засобів художньої кераміки/ К. В. Чернявський // Вісник КНУТД – 2010. – № 6. – С.138 – 143.
5. Супрун Н.П. Декоративне оздоблення одягу для дітей з особливими потребами, розроблене на базі картин Марії Примаченко/ Н. П. Супрун, О. К. Суворова, О. І. Василюк, Ю. П. Ващенко // Вісник КНУТД. – 2010. – № 1 (51). – С.149 – 154.
6. Бриль М. Исцеляющий цвет. Цветотерапия: с чего начать./Практики для начинающих // . – СПб.: Вектор, 2010. – 160с.
7. Гетманцева В. В. Предпочтение детей в одежде/ В. В. Гетманцева, Т. А. Пахомова, Андреева Е. Г // Швейная промышленность. – 2010. – № 2. – С.34 – 36.

Надійшла 20.4.2011 р.

УДК 687.016.5: 687.157

О.М. ТРОЯН, О.М. ЛУЩЕВСЬКА, Л.В. КРАСНЮК
Хмельницький національний університет

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ОЦІНЮВАННЯ ДИНАМІЧНОЇ ВІДПОВІДНОСТІ ПЛЕЧОВОГО ОДЯГУ

Авторами запропоновано спосіб визначення антропометричних характеристик фігури людини в динаміці, що дозволяє визначити динамічні ефекти розмірних ознак фігури людини шляхом реєстрації зміни їх величин при виконанні складних просторових рухів рук, відносно основної статичної пози. Розроблений спосіб покладено в основу удосконаленої методики оцінки динамічної відповідності плечового одягу.

Authors are offer the method of determination of anthropometric descriptions of figure of man in a dynamics, that allows to define the dynamic effects of size signs of figure of man by registration of change of their sizes at implementation of difficult spatial motions of hands in relation to a basic static pose. The developed method is fixed in basis of the improved method of estimation of dynamic accordance of humeral clothes.

Ключові слова: конструкція одягу, ергономічна відповідність, оцінювання динамічної відповідності.

Вступ

В умовах зростання вимог до якості продукції проблема забезпечення високого рівня відповідності спеціального одягу умовам його експлуатації займає важливе місце в сучасних наукових розробках. Особливу увагу в цих дослідженнях науковці приділяють проблемі цілеспрямованого створення спецодягу, який би відповідав специфіці виробництва та характеру рухів працівників.

Динамічну відповідність такого одягу забезпечують, як правило, шляхом застосування оригінальних конструктивних рішень і використання динамічних приростів, величини яких, згідно існуючої методики [1], визначають при крайніх положеннях тулуба та кінцівок людини. Ця методика передбачає виконання рухів лише в одній площині (профільній, фронтальній або горизонтальній). Проте, існує значна кількість спеціальностей, де працівники виконують просторові рухи одночасно в двох, а іноді й в трьох площинах. Крім того, амплітуди виконання таких рухів відмінні від максимальних значень.

Отже, методична база проектування спеціального одягу з високим рівнем динамічної відповідності на сьогодні обмежена, тому проблема оновлення інформаційної бази даних динамічної антропометрії є актуальною.

Основний розділ

Вислів «гарний одяг» по відношенню до спеціального одягу означає не стільки його зовнішню привабливість, скільки зручність в експлуатації, тобто високий рівень динамічної відповідності. Адже спецодяг, який забезпечує максимальну відповідність основним робочим рухам працівників сприяє зниженню травматизму та підвищенню продуктивності праці [2].

Дослідження системи «людина-одяг» [3, 4] показують, що характер взаємодії одягу з тілом людини залежить від функціонування скелетно-м'язової системи, тобто зміна величини конструктивних відрізків одягу залежить, в основному, від зміни розмірів відповідних ділянок тіла. Відповідність габаритних параметрів виробу тілу людини реалізується завдяки різноманітним конструктивно-технологічним рішенням [4].

Автор роботи [3] рекомендує розраховувати параметри динамічної відповідності конструкції одягу в рамках методики проектування базових конструкцій основних деталей з використанням кутових і лінійних величин, що характеризують положення тіла людини в просторі. При цьому формування контурів деталей одягу здійснюється за рахунок модифікування базових основ конструкції або в процесі технічного моделювання. До методів модифікування відноситься проектування суцільновикроєних, або відрізнених ластовиць, уточнення конструктивних параметрів.